

**ЧЕРНІВЕЦЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ ЮРІЯ ФЕДЬКОВИЧА
ФАКУЛЬТЕТ ІСТОРІЇ, ПОЛІТОЛОГІЇ
ТА МІЖНАРОДНИХ ВІДНОСИН**

КАФЕДРА ВСЕСВІТНЬОЇ ІСТОРІЇ

«ЗАТВЕРДЖУЮ»

декан факультету історії, політології
та міжнародних відносин

Василь КАРПО

2026 РОКУ

**НАСКРІЗНА ПРОГРАМА
ПРАКТИЧНОЇ ПІДГОТОВКИ ЗДОБУВАЧІВ
ДРУГОГО (МАГІСТЕРСЬКОГО) РІВНЯ ВИЩОЇ**

Освітньо-професійна програма **«Історія та археологія»**

Спеціальність: **В9 Історія та археологія**

Галузь знань **В Культūra, мистецтво та гуманітарні науки**

Рівень вищої освіти **другий (магістерський)**

Факультет історії, політології та міжнародних відносин

Мова навчання **українська**

Чернівці - 2026

Наскрізню програму складено на підставі «Положення про проведення практики студентів вищих навчальних закладів України», затвердженого наказом Міністерства освіти і науки України від 08.04.93р. № 93, «Положенням про проведення практики здобувачів вищої освіти Чернівецького національного університету імені Юрія Федьковича», затвердженого Вченою радою Чернівецького національного університету імені Юрія Федьковича та введеного в дію протоколом ректора №1 від 27.01.2025 року, освітньої програми Історія та археологія» підготовки здобувачів другого (магістерського) рівня вищої освіти за спеціальністю «В 9 Історія та археологія», галузі знань – В Культура мистецтво та гуманітарні науки, затвердженої Вченою радою Чернівецького національного університету (протокол № 5 від 28 квітня 2025 року) .

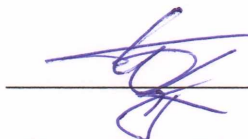
Розробники:

Добржанський Олександр Володимирович – доктор історичних наук, професор, завідувач кафедри історії України;

Кожолянко Олена Віталіївна – кандидат історичних наук, доцент, доцент кафедри всесвітньої історії

Яценюк Галина Миколаївна – кандидат історичних наук, доцент, доцент кафедри історії України,

Погоджено з гарантом ОПП

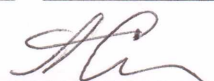

Богдан БОДНАРЮК

Затверджено на засіданні кафедри Всесвітньої історії

Протокол № 1 від « 28 » 08 2026 року

Завідувач кафедри

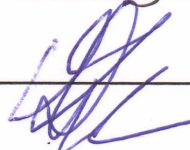

Олександр СИЧ

Затверджено на засіданні кафедри історії України

Протокол № 1 від « 27 » 08 2026 року

Завідувач кафедри

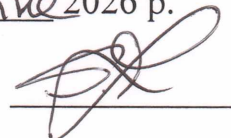
Олександр ДОБРЖАНСЬКИЙ

Схвалено методичною радою

факультету історії політології та міжнародних відносин

Протокол № 2 від « 31 » серпня 2026 р.

Голова методичної ради факультету

Галина ЯЦЕНЮК

I. ПОЯСНЮВАЛЬНА ЗАПИСКА

1.1. Місце практики в професійній підготовці здобувачів вищої освіти.

Наскрізна програма є основним навчально-методичним документом, яка визначає зміст усіх практик та комплексно розкриває систему практичної підготовки здобувачів факультету історії, політології та міжнародних відносин за освітніми ступенями бакалавр.

1. Наскрізна програма практики розроблена відповідно до «Положення про проведення практики здобувачів вищої освіти Чернівецького національного університету імені Юрія Федьковича» <https://www.chnu.edu.ua/media/f0hmkusm/polozhennia-pro-praktyku-2025.pdf> від 27 січня 2025 р., відповідає Закону України «Про освіту», «Про вищу освіту», освітньо-професійним та освітньо-науковим програмам, державним стандартам, інструкції з охорони праці та навколишнього середовища.

Практична підготовка студентів факультету історії, політології та міжнародних відносин є обов'язковим компонентом освітньої програми для підготовки фахівців різних рівнів. Практика є одним із найбільш складних і багатоаспектних видів навчальної роботи студентів, яка відіграє системоутворюючу роль в освітньо-професійній підготовці, дозволяє їм встановлювати, розвивати та закріплювати професійні компетентності. Майбутній фахівець, крім психолого-педагогічних умінь, має володіти навиками дослідницької діяльності, вміти вирізняти, систематизувати давні пам'ятки різних категорій, працювати з колекційними та фондовими збірками музеїв, знати основи зберігання, консервації та реставрації музейних колекцій, розуміти особливості організації архівної справи, набувати навиків і вмінь застосовувати правові норми в практичному вимірі, досліджувати та зберігати пам'ятки традиційної матеріальної та духовної культури, мати навиків роботи з топографічним, картографічним матеріалом, досвід організації та проведення екскурсій, туристично-краєзнавчої роботи, розробляти й проводити різні за формою навчання заняття найбільш ефективні при вивченні відповідних тем і розділів програми, адаптуючи їх до різних рівнів підготовки здобувачів.

Це далеко неповний перелік умінь, які дозволяють закріпити практики, що чекають студентів, починаючи з першого курсу навчання.

1.2. Мета практик – закріпити теоретичні знання та отримати первинні професійні уміння і навички.

На факультеті історії, політології та міжнародних відносин для здобувачів другого (магістерського) рівня вищої освіти, *спеціальності В9 Історія та археологія*, освітньо-професійної програми «Історія та археологія» передбачені такі види практик:

1. Навчальна – науково-дослідна, метою якої підготовка глибоко мислячого спеціаліста, який володіє основами теорії науки і творчої діяльності, практичними навичками збору, оброблення та аналізу даних, результатів наукових експериментів, здатного генерувати ідеї, володіти нахилами і здібностями до наукових повідомлень і прогнозів.

2. Виробнича – асистентська, педагогічна практика, метою якої є закріплення та поглиблення теоретичних знань, отриманих студентами у процесі вивчення циклу педагогічних та спеціальних історичних дисциплін, ознайомлення безпосередньо в установі з педагогічним процесом у динаміці, відпрацювання професійних умінь і навичок.

1.3. Завдання практичної підготовки.

1. Підготовка фахівців, які спроможні вирішувати виробничі завдання в сучасних умовах;

2. Формування готовності до прийняття самостійних рішень, виходячи із конкретної педагогічної ситуації;

3. Набуття готовності до впровадження новітніх педагогічних технологій та результатів наукових досліджень;

4. Формування комунікативних умінь на різних рівнях співпраці.

1.4. Компетентності здобувача вищої освіти:

1). Соціально-особистісні (розуміння ролі власної викладацької діяльності; здатність до викладацької діяльності; розуміння та сприйняття етичних норм поведінки; сформована система цінностей та мотивації до педагогічної діяльності; креативність, здатність до системного мислення; адаптивність і комунікабельність; толерантність і полікультурна грамотність);

2). Інструментальні (володіння основами педагогічної майстерності; здатність до комунікації, знання інших мов; володіння сучасними методами та інтерактивними технологіями навчання; використання програмних засобів та Інтернет-ресурсів; навички використання у навчальному процесі технологій, пов'язаних із збереженням здоров'я);

3). Загальнонаукові (базові знання фундаментальних розділів історії та археології а також педагогіки та психології в обсязі, необхідному для організації ефективної взаємодії зі студентами у процесі навчання та її спрямованості на цілісний розвиток особистості студента, зокрема інтелектуальний і творчий; методологічні знання; базові знання в галузі методики навчання);

4). Професійно-педагогічні (загальні професійно-педагогічні – спрямованість навчання на професійний розвиток і саморозвиток студента упродовж життя; спеціалізовані професійно-педагогічні – професійна спрямованість змісту навчання предмета, інтегрування змісту навчального предмета з професійно-орієнтованими дисциплінами).

Система практик сприяє формування у здобувачів факультету історії, політології та міжнародних відносин необхідних умінь і навичок, фахових

здібностей, особистісно-індивідуального стилю поведінки та діяльності, необхідних для майбутньої професії в оптимально наближених до роботи за фахом умовах.

Практична підготовка студентів організовується на принципах: неперервності, змістового взаємозв'язку між усіма видами практик, демократичності, відкритості, поступового ускладнення завдань, синтетичності, одночасного виконання різноманітних професійних функцій, цілісності і системності, співробітництва на різних рівнях комунікації, поповнення соціального капіталу.

Наскрізна програма практик містить перелік практик, що структуровані за розділами: мета, завдання практики, основний зміст практики (перелік основних завдань), перелік документів, які потрібно здати здобувачам після закінчення практики.

II–III. ВИДИ, ТЕРМІНИ ТА БАЗИ ПРАКТИК

№ п/ п	Назва та вид практики	Курс	Семестр, тривалість практик	Базис практик	Кількість годин / кредитів, форма контролю
1.	Асистентська (педагогічна) Виробнича практика	3 курс	2 семестр, 7 тижнів	Кафедра історії України Кафедра всесвітньої історії Факультету історії, політології та міжнародних відносин (а також факультети Чернівецького національного університету, на яких викладається дисципліна «Актуальні питання історії та культури України»)	270/9 екзамен
2.	Науково- дослідницька Навчальна практика	2 курс	3 семестр, 12 тижнів (1 день на тиждень).	Кафедра історії України Кафедра всесвітньої історії Факультету історії, політології та міжнародних відносин	90/3 залік

IV. ОРГАНІЗАЦІЯ ПРАКТИК

Відповідальність за організацію, проведення і контроль навчальних та виробничих практик для здобувачів спеціальності В9 Історія та археологія покладається на: декана факультету історії, політології та міжнародних відносин, гаранта програмами спеціальності В9 Історія та археологія та координатора практики від факультету. Навчально-методичне керівництво і виконання програм практик забезпечують: кафедра історії України та кафедра всесвітньої історії факультету історії, політології та міжнародних відносин. Загальну організацію практик та контроль за їх проведенням на факультеті здійснює відповідальний за практику на факультеті, а безпосередній – керівники практики, визначені на кафедрах, що забезпечують проведення практики.

Заходи, пов'язані з організацією практик, визначаються наказом ректора. Наказ ректора про проведення практик формує керівник практики не пізніше ніж за два тижні до початку практики. У наказі визначаються місце і

терміни проведення практики, склад студентських груп, відповідальний керівник за організацію практики. Згідно з наказом перед початком практики керівник практики зобов'язується провести інструктаж з техніки безпеки зі здобувачами. Контроль за ходом практики покладається на декана факультету та координатора практики від факультету. До керівництва практикою студентів факультету історії, політології та міжнародних відносин залучаються досвідчені викладачі кафедр, які брали безпосередню участь у виробничому процесі, де проводиться практика. Організаційні питання практик, їх хід і підсумки обговорюються на засіданнях кафедр, учених радах факультету.

V. ПІДВЕДЕННЯ ПІДСУМКІВ ПРАКТИК

Після закінчення терміну практики студенти звітують про виконання програми й індивідуального завдання. Документація з практики, визначена програмою практики, здається студентами-практикантами на перевірку упродовж п'яти днів після закінчення практики. Всі практиканти складають звіт з практики. Вимоги до звіту визначаються робочими програмами. Загальна і обов'язкова форма звітності студента за практику – це подання письмового звіту, підписаного керівником практики від навчального закладу та студентом. Письмовий звіт разом з іншими документами, визначеними програмою практики (щоденник, характеристика й інше), подається на перевірку керівнику практики.

Вимоги та обсяг звіту вказується в робочій програмі практики у відповідності до специфіки спеціальності. Матеріали звіту висвітлюються послідовно.

Правила оформлення: Звіт друкується на комп'ютері або пишеться від руки (за бажанням студента) з додержанням стандартів ЄСКД. У звіті повинна бути конкретно описана робота, особисто виконана студентом згідно плану роботи; не повинно бути дослівного переписування матеріалів баз практики, а також цитування літературних джерел. Звіт з практики захищається студентом у присутності комісії. Для захисту практики деканатом або завідувачем кафедри призначається комісія, до складу якої входять керівники практики від вищого навчального закладу і, за можливості, від баз практики, викладачі кафедри.

Термін засідання комісії із захисту практики встановлюється факультетським керівником практики і узгоджується із завідуючими кафедрами, завідувачем практиками. Студенти, які працюють за фахом і місце роботи відповідає вимогам програми практик, на захист представляють характеристику, звіт, свою робочу документацію із наступним її поверненням студенту.

Загальна оцінка за практику вноситься в заліково-екзаменаційну відомість та залікову книжку за підписом керівника після перевірки робочої документації.

Здобувачі, які не пройшли практику або частину практики з поважних причин, мають право на її продовження у вільний від навчання час при наявності відповідних довідок. Здобувач, який отримав незадовільну оцінку з практики, за рішенням деканату факультету може бути поданий на відрахування з університету. Підсумки кожного виду практики обговорюються на засіданнях відповідних кафедр, а загальні підсумки практики підводяться на вчених радах факультету. Документація з практик зберігається на кафедрі впродовж навчального року, а звіт здобувача зберігається на фаховій кафедрі 3 роки. Результати практики для всіх освітніх рівнів оцінюються за 100 бальною шкалою.

VI. ЗМІСТ ПРАКТИК ЗА ВИДАМИ

VI.1. НАУКОВО-ДОСЛІДНА ПРАКТИКИ

Метою науково-дослідної переддипломної практики є оволодіння студентами сучасними методами, формами організації та знаряддями праці в галузі майбутньої професії, формування у них на базі одержаних у вищому навчальному закладі знань, професійних умінь і навичок для прийняття самостійних рішень під час конкретної науково-дослідної роботи. Головна мета науково-дослідної практики магістрів – підготування глибоко мислячого спеціаліста, який володіє основами теорії науки і творчої діяльності, практичними навичками збору, оброблення та аналізу даних, результатів наукових експериментів, здатного генерувати ідеї, володіти нахилами і здібностями до наукових повідомлень і прогнозів. Цілі науково-дослідної практики магістрів: - формування і розвиток професійних знань у галузі, закріплення набутих теоретичних знань із дисциплін магістерської програми; - оволодіння необхідними професійними компетенціями за обраним напрямом спеціальної підготовки; - збір фактичного матеріалу для якісного підготування випускної магістерської роботи.

Основними завданнями науково-дослідної практики є:

- оволодіння сучасною методологією наукового дослідження;
- закріплення знань, умінь і навичок, здобутих у процесі вивчення дисциплін за магістерською програмою;
- оволодіння сучасними методами збирання, аналізу та оброблення наукової інформації;
- оволодіння вміннями викладати здобуті результати у вигляді звітів, публікацій, доповідей;
- формування уявлень про сучасні інформаційні технології наукової інформації;
- формування навичок самоосвіти і самовдосконалення, сприяння активізації науково-дослідної діяльності магістрантів.

Зміст практики передбачає визначення тематики, термінів реалізації і очікуваних результатів досліджень; складання календарного плану науково-дослідних робіт; визначення науково-дослідних тем; контроль за дотриманням календарного плану робіт; внесення змін у планові завдання;

організація проміжних апробацій результатів досліджень; забезпечення наукової експертизи результатів досліджень; апробація результатів досліджень; аналіз сучасних напрямів і технологій історичного дослідження; врахування суспільних (народногосподарських, культурних, освітніх та ін.) запитів при визначенні дослідницької тематики; окреслення джерельної та історіографічної бази дослідження; вивчення та критичний аналіз джерел інформації по темі дослідження; застосування сучасних методів і технологій історичних досліджень; здійснення поточної апробації попередніх результатів дослідження; здійснення наукової експертизи за фахом; узагальнення результатів дослідження у формі тексту; підготовка звіту про виконану роботу; підготовка результатів дослідження до друку; популяризація результатів наукових досліджень.

Компетенції якими повинен володіти здобувач вищої освіти під час проходження практики

Загальні компетентності

Загальні компетентності (ЗК)	ЗК 1	Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу.
	ЗК 2	Здатність працювати автономно.
	ЗК7	Здатність оцінювати та забезпечувати якість виконуваних робіт.
	ЗК9	Здатність приймати обґрунтовані рішення.

Спеціальні компетентності

Спеціальні (фахові, предметні компетентності)	СК 1	Здатність виявляти та досліджувати історичні й археологічні джерела різних видів, аналізувати наукові тексти, узагальнювати інформацію.
	СК 2	Здатність здійснювати історичні й археологічні дослідження з визначеної тематики, в тому числі використовуючи методологічний інструментарій інших гуманітарних і соціальних наук.
	СК 3	Здатність презентувати та обговорювати результати досліджень і професійної діяльності у сфері історії та археології.
	СК 5	Здатність розробляти і реалізовувати наукові та прикладні проекти у сфері історії, археології та/або дотичні до них міждисциплінарні проекти.

	СК 8	Здатність працювати в міжнародному контексті і реалізовувати спільні проекти у сфері історії та/або археології з європейськими та євроатлантичними інституціями.
	СК10	Усвідомлення принципів академічної доброчесності та норм професійної етики.

Програмні результати навчання (РН)

Програмні результати навчання (РН)	ПРН 1	Аналізувати теоретичні та методологічні проблеми сучасної історичної науки, критично оцінювати стан проблеми та результати останніх досліджень.
	ПРН 2	Здійснювати рецензування, коментування, анотації наукових, науково-популярних, освітніх та публіцистичних текстів, які стосуються питань історії та археології.
	ПРН 3	Розробляти й реалізовувати історичні та міждисциплінарні проекти з урахуванням сучасних методологічних підходів.
	ПРН 5	Планувати і виконувати наукові дослідження у сфері історії та археології, аналізувати результати, робити висновки.
	ПРН 8	Розширювати актуалізовану джерельну базу за рахунок введення до наукового обігу архівних джерел, опрацювання фондів музеїв, участі у наукових й археологічних експедиціях тощо.

Зміст практики

Зміст науково-дослідної практики визначається загальною концепцією магістерської підготовки за спеціальністю 032 «Історія та археологія». Він включає в себе освітньо-виховну, освітньо-пізнавальну, практичну і дослідницьку діяльність магістрантів і передбачає системне бачення проблеми по темі магістерської дисертації, а також формування необхідних дослідницьких компетенцій майбутнього історика, методиста, викладача.

Під час науково-дослідної практики магістри беруть участь у різних видах наукової, науково-педагогічної або організаційної роботи базових ВНЗ.

При цьому маістри:

- вивчають головні наукові завдання за напрямом робіт ВНЗ; інноваційні підходи, які реалізуються у практичній діяльності;
- відпрацьовують практичні навички з творчої реалізації поставлених завдань дослідження;

- практично оволодівають методами досліджень; - реалізують на практиці творчий підхід до методів дослідження;
- опрацьовують результати дослідження НДР, проводять їх аналіз та інтерпретацію;
- здійснюють практичну перевірку своєї готовності до інноваційної діяльності у галузі освіти і науки;
- здійснюють систематизацію теоретичних знань для якісного виконання поставленої у темі випускної роботи освітньо-кваліфікаційного рівня «магістр» науково-практичної задачі;
- вивчають і узагальнюють літературні джерела за темою випускної роботи освітньо-кваліфікаційного рівня «магістр»;
- виконують індивідуальні науково-практичні завдання, критично осмислюють теоретичну базу з метою якісного виконання випускної кваліфікаційної роботи та її захисту;
- здійснюють підготовку наукової статті до друку;
- готують доповіді і виступи на методичних семінарах, симпозіумах, наукових конференціях тощо.

Програма науково-дослідної практики конкретизується і доповнюється для кожного магістранта залежно від специфіки і характеристики виконуваної роботи.

Звітна документація

Підведення підсумків практики здійснюється на звітній конференції. Для неї студенти готують звітну документацію. Звіти про проходження практики презентуються у формі стислих доповідей.

Письмовий звіт повинен містити: 1) місце і час проходження практики; 2) короткий опис науко-дослідної роботи; 3) особливості складання бібліографії; 4) назва та коротка анотація тез доповіді по темі магістерського дослідження; 5) обґрунтування вибору рецензованої статті чи монографії за темою дослідження.

До звіту додається щоденник, який ведеться під час проходження науко-дослідної практики і в якому має бути зафіксована стисла щоденна інформація про виконані роботи та їхні результати.

У щоденнику в короткій протокольній формі послідовно по днях із вказівкою календарної дати описується хід досліджень, у яких бере участь здобувач вищої освіти. Всі записи ведуться на правій стороні зошита, а на лівій робляться необхідні креслення.

Студенти доповідають про підсумки проходження практики на студентських конференціях. Отримані матеріали студенти можуть використовувати при написанні дипломної роботи, при підготовці різних наукових проектів.

VI.2. АСИСТЕНТСЬКА, ПЕДАГОГІЧНА ПРАКТИКА

Мета практики – засвоєння здобувачами сучасних методів, форм організації проведення лекційних та семінарських занять в галузі майбутнього фаху, формування у них на базі одержаних у вищому навчальному закладі знань, професійних умінь і навичок для прийняття самостійних рішень під час викладацької роботи в реальних умовах педагогічного процесу, виховання потреби систематично поновлювати свої знання та творчо їх застосовувати у практичній діяльності.

Основними завданнями практики є:

- 1) ознайомлення студентів з навчально-методичною та науковою роботою викладача;
- 2) формування системи знань про структуру і зміст навчальних програм;
- 3) вироблення у магістрів необхідних умінь щодо різних форм навчально-виховної роботи зі студентами та розвиток їх практичних навичок проведення відповідних занять;
- 4) формування умінь практикантів робити методичний аналіз традиційних та інноваційних підходів до організації навчально-виховної роботи зі студентами;
- 5) розвиток інтересу в магістрів до практичної викладацької діяльності та забезпечення профорієнтаційної роботи серед студентів.

Згідно вимог програми студенти повинні *знати*:

- знати та розуміти роль навчальних закладів у суспільстві, основні проблеми дисциплін, що визначають конкретну область його діяльності;
- знати основні законодавчі документи, що стосуються системи освіти, права й обов'язки суб'єктів навчального процесу (викладачів, керівників, студентів);
- розуміти концептуальні основи предмета, його місце в загальній системі знань і цінностей і в навчальному плані навчального закладу;
- враховувати в педагогічній діяльності індивідуальні особливості студентів, включаючи вікові й психологічні;
- володіти знаннями курсу, достатніми для аналітичної оцінки, вибору й реалізації освітньої програми, що відповідає рівню підготовленості студентів, їхнім потребам, а також вимогам суспільства.

Педагогічний компонент проходження асистентської практики полягає у формуванні особистості майбутнього викладача вищої школи, застосуванні теоретичних знань у практичній діяльності, засвоєння педагогічних умінь, набуття, вивчення та аналіз педагогічного досвіду. Педагогічний компонент містить в собі знання та уміння, якими повинен оволодіти студент-практикант.

Студент-практикант повинен **знати**:

- сутність процесів навчання й виховання, їхні психолого-педагогічні основи;
- шляхи вдосконалення майстерності викладача й способи самовдосконалення;

- дидактику навчальної дисципліни;
- нові технології викладання історичних дисциплін;
- методи формування навичок самостійної роботи й розвиток творчих здібностей і логічного мислення студентів;
- наукові основи курсу, історію й методологію відповідної науки.

Студент-практикант повинен **уміти**:

- проектувати, конструювати, організовувати й аналізувати свою педагогічну діяльність;
- планувати навчальні заняття відповідно до навчального плану закладу й на основі його стратегії;
- забезпечувати міждисциплінарні зв'язки курсу з іншими дисциплінами;
- розробляти й проводити різні за формою навчання заняття найбільш ефективні при вивченні відповідних тем і розділів програми, адаптуючи їх до різних рівнів підготовки студентів;
- ясно, логічно викладати зміст матеріалу, опираючись на знання й досвід студентів;
- відбирати й використовувати відповідні навчальні засоби для побудови технологій навчання;
- аналізувати навчальну й учбово-методичну літературу й використовувати її для побудови власного викладу програмного матеріалу;
- організовувати навчальну діяльність студентів, управляти нею й оцінювати її результати;
- застосовувати основні методи об'єктивної діагностики знань студентів з предмету, вносити корективи в процес навчання з урахуванням даних діагностики;
- володіти методикою проведення заняття із застосуванням мультимедійних засобів навчання;
- створювати й підтримувати навчальне середовище, що сприяє досягненню цілей навчання;
- розвивати інтереси студентів і мотивацію навчання, формувати й підтримувати зворотний зв'язок.

Студент-практикант повинен мати уявлення:

- про зв'язки предмета з майбутньою професійною діяльністю студентів;
- про методичні аспекти предмета в цілому, окремих тем і понять;
- про методи й прийоми складання завдань, вправ, тестів з різних тем;
- про можливості застосування комп'ютерної техніки в навчальному процесі.

Асистентська практика здійснюється з урахуванням обов'язкового мінімуму змісту програми професійної підготовки викладача середніх спеціальних та вищих навчальних закладів, після проходження студентами базових психолого-педагогічних дисциплін, методики викладання соціальної педагогіки, педагогіки й психології вищої школи.

Компетенції якими повинен володіти здобувач вищої освіти під час проходження практики

Загальні компетентності	ЗК02.	Здатність працювати автономно
	ЗК 03.	Здатність спілкуватися державною мовою як усно, так і письмово
	ЗК07.	Здатність оцінювати та забезпечувати якість виконуваних робіт.
	ЗК09	Здатність приймати обґрунтовані рішення.
Спеціальні (фахові, предметні) компетентності	СК07	Здатність здійснювати науково-педагогічну діяльність у закладах фахової передвищої та вищої освіти, наукових установах.
	СК09.	Здатність використовувати сучасні цифрові інструменти і технології для проведення досліджень та професійної діяльності у сфері історії та археології
	СК10	Усвідомлення принципів академічної доброчесності та норм професійної етики.

Програмні результати

ПРН 04	Застосовувати у професійній діяльності у сфері історії та археології сучасні цифрові інструменти і технології для пошуку, збереження і оброблення інформації, у тому числі для виконання наукових досліджень і реалізації освітніх та інноваційних проєктів.
ПР 07.	Зрозуміло і недвозначно доносити власні знання, висновки та аргументацію з питань історії та/або археології до фахівців і нефахівців, зокрема до осіб, які навчаються
ПР 09.	Здійснювати викладацьку діяльність у закладах вищої освіти на основі сучасних освітніх технологій, а також принципів і практик європейських країн.

Звітна документація

Після закінчення практики магістр-практикант подає на кафедру наступні документи:

1. Індивідуальний план роботи студента практиканта з помітками про виконання кожного виду роботи та оцінкою за підписом методиста та викладача-консультанта.

2. Конспекти лекцій із рецензією викладача–консультанта або методиста.

3. Конспекти семінарських (практичних) занять із рецензією викладача-консультанта.
4. Аналіз відвідуваного заняття (не менш 3) студентів-практикантів.
5. Розроблену програму спецсемінару для студентів (за темою магістерської роботи).
6. План та протокол проведення виховних та навчальних заходів зі студентами.
7. Звіт щодо виконання індивідуального плану роботи магістра-практиканта.

РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА

2. Закон України «Про освіту».
3. Закон України «Про вищу освіту».
4. Національна стратегія розвитку освіти в Україні на період до 2021 року / Указ Президента України від 25 червня 2013 р. // Сайт МОН України
5. Про затвердження Концепції розвитку педагогічної освіти: Наказ МОН України від 16 липня 2018 р. № 776.
6. Положення про проведення практики здобувачів вищої освіти Чернівецького національного університету імені Юрія Федьковича. Режим доступу: https://media.chnu.edu.ua/media/f0hmkusm/polozhennia-pro-praktyku-2025.pdf?_gl=1*1pzc317*_ga*MTA2NjAzOTcxMC4xNzM1ODk5NTA2*_ga_Q6273NZQ6Z*cze3ODkyOTgwMDkbbzc5NiRnMSR0MTc4OTMwMTYxMSRqNTMkbDAkaDA.

Шкала оцінювання: національна та ЄКТС

100-бальна шкала	Оцінка за національною шкалою		Оцінка за шкалою ЄКТС	
			Оцінка	Пояснення за розширеною шкалою
90 – 100	Зараховано	Відмінно	A	відмінно
80 – 89		Добре	B	дуже добре
70 – 79			C	добре
60 – 69		Задовільно	D	задовільно
50 – 59			E	достатньо
35-49	Незараховано	Незадовільно	FX	(незадовільно) з можливістю повторного складання
			F	(незадовільно) з обов'язковим,

1-34				самостійним, повторним опрацюванням освітнього компонента до перескладання

Політика академічної доброчесності

Дотримання політики щодо академічної доброчесності учасниками освітнього процесу при вивченні освітнього компонента регламентовано чинними документами ЧНУ:

- «Кодекс академічної доброчесності та етики Чернівецького національного університету імені Юрія Федьковича»
<https://www.chnu.edu.ua/universytet/normatyvni-dokumenty/kodeks-akademichnoi-dobrochesnosti-ta-etyky-chernivetskoho-natsionalnoho-universytetu-imeni-yuriia-fedkovycha/>
- «Положенням про виявлення та запобігання академічного плагіату у Чернівецькому національному університеті імені Юрія Федьковича»
<https://www.chnu.edu.ua/universytet/normatyvni-dokumenty/polozhennia-pro-vyavlennia-ta-zapobihannia-akademichnomu-plahiatu-u-chernivetskomu-natsionalnomu-universyteti-imeni-yuriia-fedkovycha/>
- «Політика використання штучного інтелекту в Чернівецькому національному університеті імені Юрія Федьковича»
<https://www.chnu.edu.ua/universytet/normatyvni-dokumenty/polityka-vykorystannia-shtuchnoho-intelektu-v-chernivetskomu-natsionalnomu-universyteti-imeni-yuriia-fedkovycha-zi-zminamy-zatverdzhenymy-vchenoiu-radoiu-chnu-imeni-yuriia-fedkovycha/>

Використання здобувачами освіти інструментів штучного інтелекту

(ШІ) під час виконання навчальних завдань:

- допускається за умови дотримання принципів академічної доброчесності (здобувач освіти несе відповідальність за зміст, достовірність і результати поданої роботи, а у разі використання ШІ зобов'язаний зазначити факт і спосіб його застосування);
- не допускається використання ШІ як заміни самостійного виконання завдань або з метою порушення вимог академічної доброчесності;
- додаткові обмеження чи вимоги щодо використання ШІ *можуть визначатися* викладачем в освітньому процесі для конкретних видів навчальної діяльності відповідно до особливостей дисципліни.